

В. П. Мацько

Лободовський Михайло Федотович

ЛОБОДОВСЬКИЙ Михайло Федотович (псевд.: Ан. Лобода, Дмитро Христинич; 1841 – квітень 1919) – письменник, перекладач, етнограф. Закін. Харків. духовну семінарію (1863). За переконаннями націонал-федераліст. Був чл. харків. «Старої громади». Від 1883 входив до укр. радикал. «Драгоманівської громади», боровся за відродження укр. нації на федератив. принципах. У 1860–70-х рр. учителював на Слобожанщині, Київщині, Поділлі та Волині, збирав нар. пісні, казки, окремі вирази і слова для словника. Першим у Рос. імперії переклав українською мовою повість «Тарас Бульба» М. Гоголя (К., 1874; Х., 1883; уривок «Степы» – Л., 1894), здійснював перекл. Євангелія, окремих творів Дж.-Г. Байрона, М. Лермонтова. Товаришував із родиною Драгоманових-Косачів. За поширення серед селян Катеринославщини укр. книги Л. заборонено вчителювати. На прохання уродженця Новоград-Волинського О. Лончевського-Петруняки, який навч. разом із П. Косачем у Київ. університеті і співпрацював з ним у товаристві «Стара громада», останній 1876 влаштував Л. писарем Райков. волості Новоград-Волин. пов., однак і на новій посаді, з відома П. Косача, він продовжував свою діяльність, залучивши до співучасті Олену Пчілку. Л. безкоштовно роздавав селянам укр. книжки, котрі (154 прим.) вилучені поліцією. Серед конфісков. книг – твори Т. Шевченка, укр. перекл. повісті «Тарас Бульба» М. Гоголя, в якому слова «русская земля, русский устранены и заменены словами Украина, украинская земля, украинец, а в конце концов пророчески провозглашен даже свой будущий украинский царь». Л. змушений емігрувати, кілька років у Женеві працював складачем у друкарні М. Драгоманова. Потім переїхав на Холмщину, учителював, гуртуючи навколо себе сілсь. молодих інтелігентів для етногр. записів. Повернувшись до Харкова, разом із Б. Грінченком, Д. Пильчиковим, А. Шимановим 1887 створив харків. громаду народолобців. Гуртківці вивчали укр. мову, збирали нар. пісні, казки, обговорювали проблеми нар. освіти, складали популярні книжки для народу, читали укр. часописи з Галичини. Л. познайомив Б. Грінченка з Х. Алчевською, яка запросила його вчителювати в Олексіїв. школу Слов'яносерб. пов. на Катеринославщині. 1889 Л. уперше відвідав на хуторі П. Куліша, матеріально допомагав йому, виклопотав перед С.-Петербур. АН для нього щорічну пенсію у 600 крб. Після смерті П. Куліша перевидавав його твори, клопотався про матер. допомогу О. Куліш (Ганна Барвінок). Листи Л. до П. Куліша й Ганни Барвінок зберігаються у Черніг. літ.-мемор. музеї-заповіднику М. Коцюбинського. Громад.-політ. діяльність Л. мала дуаліст.

(маргінал.) характер. У спогадах Ю. Коллард написав, що наприкінці 19 ст. Л. став «благонадій. малоросом». Завдяки клопотанням Л. 1902 відомого укр. ученого, основоположника радіотелекерування та електрографії М. Пильчикова переведено до Харкова, де він очолив каф. фізики технол. інституту. 4 травня 1906 Л. у Харкові видав г. «Порада» під № 1/2, де всі матеріали належали йому: надруковано Височайші маніфести від 17 травня 1905 і 20 лютого 1906 в оригіналі й перекладі українською мовою з влас. коментарями. Автор кн. «Перегляд поеми “Марія” Тараса Григоровича Шевченка, напечатаної у Кобзарі 1907 року, і та ж таки поема по четвертому чиємусь рукопису» (Х., 1910), у якій фальсифікував текст твору Т. Шевченка (дописав цілий розділ). Мета фальсифікації Л. – приховати антиклерикал. зміст «Марії», узгодити поему з догматом про непорочне зачаття Ісуса Христа тощо. Виступ Л. був поштовхом до судового переслідування 1911 «Кобзаря», виданого за ред. В. Доманицького, й конфіскації частини його тексту (рішення С.-Петербур. суд. палати, 1912). У ж. «Кіевская старина» (1897, т. 57, № 4) опублікував спогади «Три дня на хуторі у Пантелеймона Александровича и Александры Михайловны (Ганны Барвинок) Кулиш», у «Рідному краї» (1910) – «Згадку про покійного українського преславного письменника, Бориса Дмитровича Грінченка».

Рекомендована література

1. Новицкий В. Д. Из воспоминаний жандарма. Л., 1929;
2. Коллард Ю. Спогади юнацьких днів 1897–1906: укр. студент. громада в Харкові і рев. укр. партія (РУП). Торонто, 1972;
3. Чикаленко Є. Твори: в 7 т. Т. 1: Спогади. 1861–1907. К., 2003.

Бібліографічний опис:

Лободовський Михайло Федотович / В. П. Мацько// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-56039>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).